

Ponedeljek

Leto IV.

Ljubljana, 19. maja 1930

Štev. 20

Prvi korak k bodoči Vseevropi

Francoska spomenica za ustanovitev evropske federacije

Senzacionalna Briandova inicijativa – Drzen načrt – Vsebina spomenice – Značilni pridržki – Vlade evropskih držav naj bi odgovorile do 15. julija

Pariz, 18. maja. Spomenica, ki jo je vnanji minister Briand poslal evropskim državam o organizaciji evropskega zveznega sistema, je priloženo tudi pojasnilo, ki pravi:

O priliki evropske konference 9. septembra 1929, ki se je vršila na povabilo Francije v Ženevi in ki je že odobrila načelo moralne združitve Evrope, so priznali pooblaščenim zastopniki 27 evropskih držav, ki so članice Društva narodov, soglasno potrebo osnovanja ustavnih evropskih narodov v smislu federativne zveze, ki bi med njimi mogla ustvariti sistem stalne skupnosti in jim nadalje dovoljevala v vseh primerih, kjer bi se pokazala potreba neposredne zveze ter ureditve vprašanj, ki bi jih mogla skupno interesirati. Zastopnik Francije je dobil takrat mandat obrazložiti vladam najvažnejše točke, na katere naj bi se raztezala njihova proučevanja kakor tudi da zbere rezultate tega obsežnega povpraševanja in združi v poročilo, ki naj bi se predložilo novi evropski konferenci o priliki prihodnjega zasedanja Društva narodov. Ta naloga je upravičena v čustvu skupne odgovornosti, ki obstoja v vseh evropskih državah spriču nevarnosti za evropski mir, ki se kaže tako v političnem, gospodarskem in socialnem oziru zaradi pomanjkanja resnične zveze materialnih in moralnih sil Evrope.

Vprašanja, ki jih je francoska vlada uredila, so bila postavljena v znaku treh glavnih pridržkov:

1. Pred vsem se mora zagotoviti evropsko sodelovanje v zvezi z Društvom narodov, to se pravi, da se mora izvršiti pod pogoji, ki ne bi na noben način oslabil ali ogleda te korporacije, temveč stremeli za tem, da bi olajšali njeno delo v prid vsem narodom tudi izven-evropskim.

2. Ta evropska unija naj bi ne bila v nobenem nasprotju s karšnokoli skupno narodov, ki je izven Društva narodov, bodisi na drugih kontinentih ali v Evropi sami. Ker se bo gradila popolnoma drugače, kakor svojočasne carinske unije, naj bi svojo delavnost razvijala v polnem prijateljstvu, zaupanju in pogosto celo sodelovanju z vsemi tujimi državami, ne glede na to ali so članice ali nečlanice Društva narodov, ki nastopajo brezpogojno za razvoj svetovnega mira.

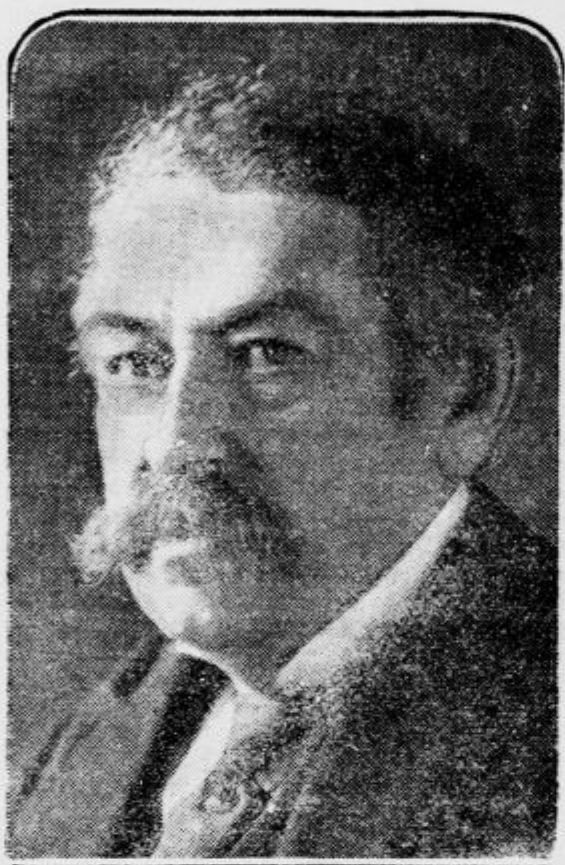
3. Ustvaritev federativne zveze med evropskimi vlada, ne sme končno nikdar na noben način kršiti katerekoli suverene pravice držav, ki so članice unije.

Vprašanja se tičejo naslednjih štirih glavnih točk: 1. Potreba splošnega in elementarnega pakta za ojačitev načela moralne enotnosti Evrope in za svečano potrjeno solidarnosti, ki naj nastane med evropskimi državami (signatarne države, ki bi se obvezale za izvrševanje gotove skupne politike za mirno organizacijo Evrope, bi se obvezale, da bi gojile med seboj redne stike na periodičnih ali izrednih zborovanjih).

2. Potreba lastnega mehanizma, ki bi dajal na razpolago evropski uniji za izvrševanje njene naloge potrebne organe. a) Potreba reprezentativnega in odgovornega organa v obliki redno sklicevane evropske konference, ki bi obstojala iz zastopnikov vseh evropskih držav, ter iz zastopnikov Društva narodov in ki bi bila v stalni zvezi z Društvom narodov, vodilni organ evropske unije. b) Potreba izvršilnega organa v obliki stalnega političnega odbora, v katerem bi bilo samo gotovo število članov evropske konference, in ki bi služil istočasno kot študijski in izvršilni organ evropske unije. c) Potreba tainiške službe, ki naj bi bila morda v početku skromnejšega obsega.

3. Potreba določitve v početku bistvenih smernic, po katerih naj bi se ravnavale splošne ideje evropskega odbora in ki naj bi jih zasledoval pri svojih študijah za izdelavo programa organizacije Evrope. a) Področjev gospodarskega problema političnemu problemu; b) načrt političnega sodelovanja evropskih držav; c) načrt gospodarske organizacije Evrope.

4. Koristnost prepustitve študija vseh vprašanj izvedbe prihodnji evropski konferenci, ali pa prihodnjemu evrop-

Aristide Briand

skemu odboru. a) Določitev področja evropskega sodelovanja zlasti na naslednjih poljih: gospodarstvo v splošnem, produkcijski aparat, prometna pota in tranzit, finance, delo, higijena, duševno sodelovanje medparlamentarni odnosi, uprava itd.; b) določitev metod evropskega sodelovanja; c) določitev vseh vrst sodelovanja med evropsko unijo in izven unije stoječih držav.

Francoska vlada je hotela iz čisto praktičnih razlogov, čim bolj enostavno konceptijo svojih vprašanj. V mislih ni imela po svojem namenu omejitve možnosti bodočega razvoja zvezne organizacije Evrope, pač pa to, da je neobhodno potrebno spriču sedanjega evropskega položaja in glede na pričakovane soglasne pritrditve k prvemu konkretnemu predlogu, ki bi bil zmogljiv spraviti v soglasje vse interese in vse posamezne možnosti ravnati se po osnovnih mislih nekaterih zelo enostavnih naziranj. Čas bo v soglasju z resničnim življenjem prinesel, da se bodo zagotovila v teku naprednega razvoja in neke vrste stalnega ustvarjanja popolna izraba naravnih virov, ki jih vsebuje evropska unija.

Francoska vlada naproša vlade, ki jim je poslala vprašanja, naj odgovore do 15. julija, ter izraža upanje, da bodo odgovori na podlagi poštenega stremljenja odgovarjali pričakovanju narodov in stremljenjem evropske vesti ter nudila podlago sporazumu in spravi, ki bo omogočila, da se ustvari s prvim početkom zvezne organizacije trajni okvir evropskega sodelovanja, čegar program naj bi se določil na prihodnjem sestanku

v Ženevi. Čas ni bil nikdar ugodnejši in numinejši za položitev temelja za obnovo Evrope. V kratkem osvobodena glavnih materialnih in moralnih problemov, ki izhajajo iz zadnje vojne, bo nova Evropa takoj pripravljena za pozitiven poskus, ki bi odgovarjal novemu redu stvari. Združitev za življenje in uspevanje je stikljna potreba, pred katero so postavljeni odslej vsi evropski narodi. Narodi so že izrazili svoje želje, sedaj je naloga vlad, da odslej priznavajo odgovornost, ki jo imajo.

Komentarji francoskega tiska

Pariz, 18. maja. Razen nekaterih ekstremnih nacionalističnih listov odobrava ves francoski tisk Briandovo spomenico. Listi označujejo Briandovo pobudo kot ugoden, idealističen kakor tudi previden in realno političen korak. S posebnim zadovoljstvom poudarjajo, da Briandov načrt nikakor ne zadene dotakljivosti posameznih držav in cenijo glavno vrednost načrta v tem, da vsebuje možnosti za organizacijo varnosti v Evropi.

»Temps« in »Journal des Debats« poudarjata v svojih uvodnih besedilih posebno dejstvo, da je bila Briandova spomenica objavljena istočasno, ko je bil urveljavljen Youngov načrt. »Temps« označuje 17. maja 1930 kot zgodovinski mejnik 11 let po versajlski pogodbi, ki je prinesel končnoveljavno ureditev reparacijskega vprašanja, popolno izpraznitve Porenja in s tem likvidacijo vojne. Sedaj nastopa nova doba, doba organiziranja miru in varnosti. »Journal des Debats« piše, da je z izpraznitvijo Porenja konec na vojaških garancijah utemeljene politike versajlske pogodbe, ker se prične politika, ki bo temeljila na psihološki varnosti. Malo verjetno je, da se bo Evropa moralno združila in pričela voditi politiko psihološke varnosti, če se pomisli na zadnji Mussolinijev govor v Firenzi, ki ga označuje list kot najbolj bojevitega, ki ga je imel državnik v 20. stoletju, v mirnem času. Mussolinijve besede zvenijo prav kot ultimatum.

Tudi »Temps« ugotavlja v svojem uvodniku veliko razliko med Briandovo pobudo in Mussolinijevim govorom, iz katerega veje popolnoma drug duh kot duh miru in sprave med narodi.

Fašistično izzivanje

Pariz, 18. maja. »Journal des Debats« prinosa članek Augusta Gauvaina, v katerem pravi med drugim:

Predsednik italijanske vlade je imel v Firenzi govor, kat se za se ni slišalo za časa mira v tem veku. Ta govor je v največjem nasprotju z govorom Brianda povodom pristopa Nemčije v Društvo narodov. Tedaj je Briand dejal: doli puške, doli topovi. Mussolini pa je v svojem govoru v Firenzi slavil puške in topove. Nikoli se še ni zgodilo, da bi bil šef kakke vlade izrekel tako izzivanje. (AA).

Pohod lakote

Pod tem nazivom so se organizirali številni brezposelni Škoti in se podali na pot iz Glasgowa v London, kjer so se hoteli pritožiti Mac Donaldu. Toda preden so prišli do predsednika vlade, je policija razgnala »lačno procesijo«.

Kriminalno

Ijubavni roman

„Bež v življenje“

prične izhajati v „Ponedeljku“

Zasigurajte si pravočasno začetek in redno nadaljevanje tega senzacionalnega romana s takojšnjo naročnino na „Ponedeljek“. Mesečno samo 4 Din.

Youngov načrt stopil v veljavo

Likvidacija poslovanja med reparacijsko komisijo in Nemčijo

Owen Young

Pariz, 18. maja. Reparacijska komisija je s svoje poslednje seje izdala naslednje obvestilo:

Ugotavljajoč 1. da je Nemčija izvršila ratifikacijo Youngovega načrta ter

ga objavlja kot zakon. 2. da so ta sporazum ratificirale Belgija, Velika Britanija, Francija in Italija ter 3. da je ustanovljena mednarodna reparacijska banka, ki je sprejela dokumente o nemškem državnem dolgu in dokumente o obvezah nemških državnih železnic.

Reparacijska komisija ugotavlja, da je Youngov načrt stopil v veljavo in da so prenehale vse zveze med reparacijsko komisijo in nemško republiko. (AA)

Start „Grofa Zeppelina“

Friedrichshafen, 18. maja. Zvečer ob 17.19 je startal zrakoplov »Grof Zeppelin« za polet v Južno Ameriko. Na letališču je bilo več tisoč gledalcev, ki so z navdušenjem spremljali odhod. Na krovu je 22 potnikov, med njimi 3 dame. Razen tega vozi »Grof Zeppelin« 500 kg pošte, približno 150.000 pisem in dopisnic. Posadka šteje 42 moških. Zrakoplov bo pristal v Sevilji, kjer bo 6 potnikov izstopilo, 4 pa bodo vstopili nanovo. Med njimi se bosta vozila datje tudi vojvodinja Viktorija, sorodnica španskega kralja in infant Alfonz Orleanski.

Stabilizacija naše valute

Občni zbor beograjske borze — Poročilo upravnega odbora borze poudarja potrebo zmanjšanja državnega dolga pri Narodni banki v zvezi z zakonsko stabilizacijo dinarja

Beograd, 18. maja. Danes se je vršil redni občni zbor beograjske borze. S skupščine je bila odposlana pozdravna brzojavka kralju, nakar je bilo prečitano poročilo upravnega odbora. Poročilo govori o gospodarskem položaju do lanske žetve, o odličnih uspehih žetve, o agrarni krizi, o položaju v industriji, bankarstvu, o stabilizaciji dinarja, o poslih borze, o akciji za pospeševanje kmetijstva, o aktivnosti naše trgovske bilance itd. Najzanimivejši je pač oni odstavek, ki govori o stabilizaciji dinarja in ki se glasi:

Rekordno stanje glede na gotovino v zlatu in devizno zalogo pri Narodni banki ter stabilnosti kurza dinarja na domačem in mednarodnem trgu na višini, že več let ustaljeni, zbujajo opravičeno upanje, da bomo kmalu dosegli skrajni cilj naše valutne politike, zakonsko stabilizacijo dinarja v dosedanja vrednosti, tem bolj, ker se tudi druga dva činitelja, v katerih se kažejo postulat bistvene važnosti, red v državnih finančah ter ojačevanje državnega mednarodnega kredita, razvijata v ugodnem smislu. Po podatkih Narodne banke se je gibalo kovinsko pokritje, v številu tujih devize, za novčaniče v prometu in obveznosti, plačljive na zahtevo, med minimumom 20,81% ter maksimumom 34,48% ob koncu leta. Ti številki nam očitno kažeta, da je potrebno pokritje šele v ustvarjenju. Izkušnja drugih držav nas uči, v koliki meri moramo biti oprezní tudi takrat, če se upoštevajo vse moderne izpolnitve lastne devizne zaloge. Opreznost zahteva, da se Narodna banka dotira s toliko devizno rezervno, da more tudi v kritičnih trenutkih, ki lahko nastopijo v državah, v katerih igra izvoz živila važno vlogo, zadostiti svoji obveznosti glede na zamenjavo novčanic in da ni prisiljena, da preveč izvaja restrikcijo kreditov, danih narodni produkciji. Ako se upošteva, da je obtok naših bankovcev zaradi zlatega državnega dolga dosti nerealističen, s čemer je sploh otežkočeno izvrševanje naloge za ureditev denarnega prometa, potem se tem bolj jasno kaže imperativna po-

treba, da se v zvezi z zakonsko stabilizacijo pristopi k intenzivni redukciji državnega dolga. Že večkrat izražena naziranja merodajnih činiteljev o tem vprašanju in možnosti, ki se kaže, dajejo povoda za pričakovanje, da bo valutni problem dobil v doledni bodočnosti svojo ugodno solucijo.

Po prečitaniu poročila upravnega odbora je bilo objavljeno, da znaša dobiček borze 1.370.000 Din, kar je zbudilo med prisotnimi zelo dober vtis. Ob koncu zboru je bil izpolnjen upravni odbor in nato finančni odbor z novimi člani.

Povratek dr. Marinkovića v Beograd

Beograd, 18. maja. Danes ob 10.30 dopolne se je vrnil v Beograd vnanji minister dr. Vojta Marinković, ki je v Ženevi predsedoval zadnjim sejama sveta Društva narodov. Sprejema na kolodvoru, ki je bil zelo prisrčen, so se udeležili poleg višjih uradnikov vnanjega ministertva tudi mnogi njegovi prijatelji.

Francoski poslanik v Skoplju

Skoplje, 18. maj Tu se je mudil več dni francoski poslanik Dard, ki se je udeležil tudi slavnostne seje francosko-jugoslovenskega kluba. Ob tej priliki je imel na francoskega poslanika pozdravni nagovor tudi ban Žika Lazić, na katerega je poslanik Dard odgovoril z naslednjimi besedami: Ves svet mora spoštovati energično delo kralja Jugoslavije Nj. Vel. Aleksandra I., ki je posvetil vse svoje življenje svojemu narodu in veliki jugoslovenski zajednici. V tem velikem krogu svetovnega občulovanja Vašega naroda spremlja francoski narod z budnim očesom korake Jugoslavije, njenega suverena in kraljevske vlade. K temu vzklíkamo: Naj živi Nj. Vel. kralj Aleksander I.!

Francoski poslanik Dard je danes odpohtoval z avtomobilom v Bitolj ter bo obiskal tudi razne druge kraje južne Srbije.

Polet angleške letalke

Singapore, 18. maja. Angleška letalka Amy Johnson je danes pristala tukaj.

Organizacija proti vojni

Pariz, 18. maja. Predsednik vlade Tardieu je imel govor na kongresu nacionalne zveze bivših bojevnikov, v katerem je rekel:

To je prvič, da predsednik vlade, sam bivši bojevniki, govori pred bivšimi bojevniki. To je znak, da so prišli zdaj na krmi- lo oni, ki so leta 1914. stopili na plan, da branijo svojo domovino. Po vojni pa so se zedinili, da skupno čuvajo mir. Francija žrtvuje 13 % svojega proračuna za podpo- ro vojnim vdolam, sirotam in bojevnikom, ki so se vrli živili iz vojn. Francoski bo- jevniki morajo skrbeti, da se postavi pravi temelj francoske bodočnosti in da se očuva tako težko pridobljeni mir v Evropi. V teh poslednjih 10 letih je dosegla Francija ve- like rezultate tako doma kot v inozemstvu. Zdaj je prišel čas, da se misli na bodočnost države. Za nami je 20 vekov zgodovine, ki so nam dali naše narodno edinstvo, katero moramo gojiti.

Tardieu je nadalje naglasil vse delo vla- de, ki ga je izvršila v teku poslednjih 7 mesecev in naštel vse zakone, ki jih je spre- jela v tem času. Dalje je rekel, da obstaja neka obča resnica, na podlagi katere se lah- ko vsi zedinijo, to je organizacija proti vojni ter organizacija prave socialne in mednarodne pravice ter ureditev varnosti in organizacija izkoriščanja bogastva zem- lje za čim večjo gospodarsko neodvisnost. To je program sedanjega francoske vlade, ki se nikakor ne more smatrati za materialis- tično, ker zahteva za izvedbo mnogo mo- ralnih sil. Na tem programu morajo delati tudi bivši bojevniki. (AA)

Po Briandovi odklonitvi italijanskih predlogov

Rim, 18. maja. Baveč se z italijansko francoskim vprašanjem napada »Giornale d'Italia« francoski list »Oeuvre«, ki pravi, da bi smemal italijanski francoski spor re- šiti z ustanovitvijo odbora strokovnjakov, ki naj bi proučili italijansko francosko vpra- šanje. »Giornale d'Italia« pravi, da je vest francoskega lista »Oeuvre«, ki stoji blizu se- danje vlade, izmišljena in neosnovana. It- alija da ni nikoli zahtevala ustanovitve od- bora strokovnjakov, posebno pa še ne v vprašanju Libije ali Tunisa. Italija mirno čaka odgovora na noto, na katero Francija še ni odgovorila. Grandi da je, kolikor je mogoče, v Ženevi stavil Briand dva pre- dloga: prvič, da se takoj obnovijo razgovori med Italijo, Francijo in Veliko Britanijo o omejitvi in znižanju omor, oboroževanja ter drugič, da se takoj ustvari neposreden stik med rimsko in pariško vlado in to izven običajnih diplomatskih potov ter se na ta način hitro reši italijansko francoski pro- blem in da bi prišlo čimprej do spora- zuma. (AA)

Vseevropska konferenca v Berlinu

Berlin, 18. maja. Danes popoldne je bila odprta vseevropska konferenca za mednarodnim vseevropskim razgla- som. Seje so se udeležili zastopniki vseh evropskih držav, številni člani di- plomatskega zbora, zastopniki državne vlade ter vodilne politične in gospodar- ske osebnosti. Državni notranji mi- nister dr. Wirth je v imenu vlade pozdra- vil konferenco ter poudarjal okolnosti, da je to zasedanje posebno važno rav- no zaradi tega, ker se vrši istočasno ko je uveljavljen Youngov načrt in se pričanja prazniti Porenje. Nato je pre- čital predsednik Coudenhove-Callerghii pozdravno brzojavko Brianda, za njim pa je indski državni tajnik Amery ob- razložil stališče Anglije glede vseev- ropske ideje. Končno je povzel besedo tudi bivši jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčić o temi »Vseevropa in Dr- Źstvo narodov« ter poudarjal, da bi na- povedane akcije vseevropskega pokre- ta samo dopolnjevale Društvo narodov v njegovem prizadevanju za doseg miru in mednarodnega sodelovanja.

Proslava Društva narodov v Sofiji

Sofija, 18. maja. Na dan obletnice sklica- nja prve mirovne konference v Haagu in desete obletnice ustanovitve Društva nar- odov se je vršilo v Narodnem gledališ- ču veliko zborovanje, ki so se udeležili šte- vilni ministri z zastopniki diplomat, zbora. Na zborovanju je sofski metropolit stavil pokret za svetovni mir ter v zvezi s tem delo Društva narodov. Predsednik bolgar- ske zveze za podpiranje mirovnega gibanja prof. Kirov je orisal delovanje Društva nar- odov, nakar je zunanji minister Burv v daljšem govoru razvil temeljne smerni- ce bolgarske zunanje politike, ki z vsemi si- lami podpira mirovno idejo in naglašal ugled Društva narodov v vseh državah. V svojem govoru je omenil tudi pomoč, ki jo je Društvo narodov nudilo Bolgariji pri ure- diti begunskega vprašanja in stabilizaciji valute.

B M W

Svetovnoznani mali avtomobil

Glavno zastopstvo:

Dolenc & Tönnies

Ljubljana, Dvořakova štev. 3/II
Telef. 2762

Za direktno železniško zvezo med Evropo in Azijo

Moskva, 18. maja. Konferenca, ki zbu- ruje v Odesi za ustanovitve direktne zve- ze med Evropo in Azijo, je danes zaklju- čila svoje delo. Konferenca je sklenila prošni francoske in belgijske železnice, naj čimprej izpolnijo obveznosti kot udeležni- ce direktne zveze, ker dosedanje zavl- čevanje ovira zvezo z angleškimi želez- nicami. Z ozirom na zanimanje vzhodne Prusije in Litve je konferenca središla v načrt direktne zveze tudi številne vzhod- no-pruske in litovske železniške postaje. Prihodnja konferenca se bo vršila aprila 1931 v Tokiju.

Turški proračun

Ankara, 18. maja. Parlament je začel proračunsko razpravo. Proračun predvi- deva 222.732.000 turških funtov dohodkov in 222.604.000 turških funtov izdatkov. Fi- nancijski minister je imel ob tej priliki eks- poze, v katerem je naglasil, da je sedanjí proračun uravnotežen in da je boljši od prejšnjih. Izdatki za vojsko so za eno tretjino zmanjšani, kajti ti izdatki so zna- šali v proračunu za leto 1926 39 % vsega proračuna, letos pa znašajo le 29 %. Izdat- ki za odplačilo državnih dolgov znašajo 14,83 % za javna dela 14,85 %, za gospo- darstvo 6,20 % celokupnega proračuna. (AA)

Akropola restavrirana

Pariz, 18. maja. »Havas« poroča iz Aten, da je bila v prisotnosti predsednika vlade, ministrov, diplomatskega zbora ter zastop- nikov oblasti prirejena svečanost s strani arheološkega društva priložnost dokončanja del pri popraviljanju Akropole. (AA)

Nove aretacije v Indiji

London, 18. maja. Okoli 1000 Gandhije- vih pristopilcev je danes po dobro zasno- vanem načrtu napadlo veliko zalogo soli v Mandali. Pripravljeni policijske čete so na- pad odbile in aretirale okoli 400 pristopil- cev.

Pariz, 18. maja. Iz Bombaya poročajo, da je policija obkolila in zaprla skupino dobro- voljcev, ki so napadli soline v Teadali. Dobrovoljci so bili odvedeni v tabor v Vo- rali v okolici Bombaya. Aretiranih je bilo tudi nekaj pešincev, ki so poskušali ro- pati sol. (AA)

Poneverbe v Budimpešti

Budimpešta, 18. maja. V zvezi s pone- verbami, ki so bile razkrite pri dobavi knje za vojaško živilo, je bil danes po- noči aretirani ravnatelj neke delniške družbe dr. Franc Toplak, ker je osumljen podkupovanja.

Prvi naš vlak z radioaparati

Brod, 18. maja. Danes okoli pol 1. popold- ne je privozil v Brod brzovlak št. 2 iz Beo- grada. To je prvi vlak v naši državi, v ka- terem je uveden radio. Brodski kolodvor je bil za njegov prihod okrašen z zelenjem in zastavami. Z vlakom so dospeli člani komi- site ministrstva za promet z zastopniki pro- metnega ministra inž. Naumovićem na čelu nadatje člani železnice, društva »Železniški ra- dio«, zastopniki ministrstva vojske in mi- nistrstva prosvete novinarji in več drugih povabilencev. V Brodu je društvo železniški radio priredilo svečan banket, ki se ga je udeležilo 40 oseb. Ta vlak je prvi v naši državi v katerem imajo potniki možnost poslušati prenašanja po radiu. Doslej tim bo mogoče to samo na vožnji iz Beograda do Broda, pozneje pa se bo radio uvedel v vse vlake in na vseh progah. »Jugosloven- sko društvo železniški radio« iz Beograda je instaliralo doslej radio - aparate v 50 vagonih, kar je veljalo 700.000 Din. Vsak vlak ima svoj sprejemni aparat, ki ga upravljaio dijak; tehniki. V vsakem kopeju je po več kontaktov za slušalko. Za po- slušanje se plača 5 Din za uro. Poskrblje- no je tudi v higienskem ozračju pri uporabi slušalk. Prevlečene so namreč z belim plat- nom in se vsakemu potniku da čista pre- vlečka. Vagoni, v katerih se lahko posluša prenašanje po radiu, so posebej označeni.

Sušak, 18. maja. Na parniku »Karagior- ge« je uvedena radijska poročevalska služ- ba in bodo potniki med vožnjo do Sušaka lahko dobivali vse mednarodne bulletine, časopisna poročila, borzne tečaje itd.

Zborovanje železničarjev v Zagrebu

Zagreb, 18. maja. Danes se je tukaj vršila glavna skupščina oblasti uprave društva jugoslovanskih nacionalnih železničarjev. Podružnica tega združenja na ozemlju za- grebske oblasti ima okoli 4800 članov. Skupščina je otvoril predsednik Jerko Bal- kaš, ki je predlagal, naj se odlošijo po- zdravna brzojavka kralju, kar so zboroval- ci sprejeli z živahnim vzklikanjem. Prav tako sta bili poslani pozdravni brzojavki predsedniku vlade generalu Živkoviću in prometnemu ministru Radivojeviću. Podana so bila poročila o delu združenja, kakor tu- di o delu oblastnega odbora. Končno je bila izvoljena nova uprava, v kateri so skoro vsi člani prejšnje. Ob koncu zborovanja so bili prečitani razni predlozi, med drugimi, da naj združenje nacionalnih železničarjev stopi v tesnejše zveze z ostalimi železničar- skimi organizacijami, da naj upravni odbor izdela pravilnik za upravljanje fonda za zgradbo društvenega doma, čegar imetje znaša 212.696 Din. in končno, da naj se za- gotovi redno izhajanje glasila »Železničar«.

Šola kralja Aleksandra v Beogradu

Beograd, 18. maja. Na največjašnji način je bila danes posvečena nova osnovna šo- la kralja Aleksandra I. v Dečanski ulici. Svečanosti so prisostvovali kot zastopnik kralja general Voja Savić, zastopniki beo- grajske občine in mnoge druge ugledne osebnosti.

Razstava psov v Zagrebu

Zagreb, 18. maja. Slovenski lovci imajo štiri društva lastnikov raznih lovskih psov in sicer društvo gojiteljev prepeljarjev, društvo gojiteljev brakov, društvo gojiteljev lisicarjev in društvo gojiteljev jazbecarjev. Člani teh društev bodo razstavili svoje žis- tokovne živali na jesenski razstavi psov, ki bo bržkone meseca novembra letos v Zagre- baškem Zboru. Predsednik SLD dr. Lovren- čič bo razstavil ob tej priliki tudi svoje istrske brake.

Prvi javni nastop maribor- skega Sokola I

Maribor, 18. maja.

Zarišče interesa Sokola in Sokolom naklonjenega Maribora je bil prvi javni nastop Sokola Maribor I. na letnem te- lovadišču v prekrasnem vrtu vojašnice Kralja Petra. Spričo dejstva, da se je društvo ustanovilo pred dobrimi tremi meseci, bi lahko imenovali tak poskus drznost. In vendar se je nastop v pol- nem obsegu posrečil. Burne ovacije zbrane tisočglave množice so bile dokaz, kako naglo si je Sokol desnega brega Drave pridobil simpatije vsega Mari- bora.

Med 2. in 3. uro se je zbralo pred Na- rodnim domom članstvo obeh Sokolov v krogih in civilu, obenem pa tudi di- jaška in gojenska četa inženierske pod- oficirske šole. Z vojaško godbo na čelu, se je formiral mogočen spreved, ki je točno ob 14.40 krenil iz Tattenbachove ulice skozi Glavni trg in državni most ter po Frankopanovi ulici na slavnostni prostor. Za vojaško godbo sta korakali obe vojaški četi, za njima sokolska kon- jeniča s praporom, starešine v krogih, vzorna vrsta, sokolska godba, člani in članice v krogih in civilu pod prapori, naraščaj in deca. Ostalo občinstvo pa je šlo deloma za sprevedom, deloma z av- tobusi, katerih število se je za ta dan pomnožilo, na telovadišče, kjer je bila postavljena tribuna v državnih troboj- nica. Zvezo Sokola kraljevine Jugos- lavije je zastopil polkovnik g. Stevan Knežević iz Beograda, zastopane pa so bile tudi tukajšnje oblasti in mestna ob- čina. Vsi nastopi so bili izvršeni v vzor- ni disciplini in so pokazali žilavo de- lavnost mladega Sokola, ki šteje po svo- jem tako kratkem obstoju že nad 50 ženske in prav toliko moške dece, kar je za ta del mesta izredno mnogo. Izva- jale so se večinoma vežbe za vsesokol- ski zlet v Beogradu in so zlasti mogoč- no učinkovale od inženierske podoficir- ske šole izvajane simbolične vaje »Osvojenje«.

Vse vaje sta spremljali deloma vo- jaška godba pod vodstvom kapelnika g. Svobode, deloma godba sokolskega društva Maribor Matca pod vodstvom kapelnika br. Šušteršiča, eno točko pa je spremljal na klavirju kaplar-djak Ur- bančič. Vse nastope je občinstvo nepre- stano spremljalo z burnim aplavzom.

Važna rudarska konferenca v Trbovljah

Trbovlje, 18. maja.

Danes ob 4. popoldne se je vršila v Delavskem domu važna rudarska kon- ferenca, ki jo je sklicala Delavska zbor- nica. Konference so se udeležile vse strokovne organizacije in sicer: Narod- na strokovna zveza, Zveza rudarjev Ju- goslavije, Jugoslovanska strokovna zve- za in Druga rudarska skupina. Konferen- ci je predsedoval predsednik Delavske zbornice Cobal. Tajnik Delavske zbor- nice Filip Uratnik je imel daljši referat o rudarskem vprašanju, nakar se je razvila debata, v kateri so govorili Štruc, načelnik druge rudarske skupine, šef ljubljanske borze dela Žužek, tajnik Narodne strokovne zveze Kravos, taj- nik Arh in drugi.

Ministrom za promet, finance, za so- cialno politiko in ministrskemu predse- dniku je bila odposlana naslednja brzo- javka:

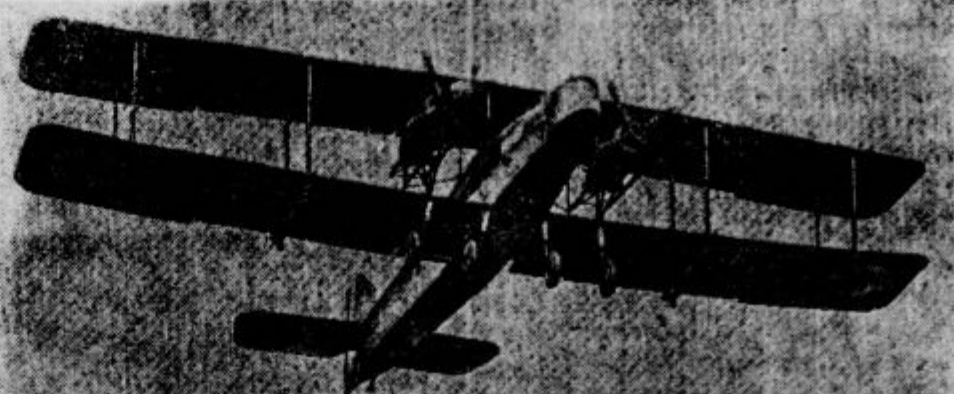
Predstavniki vsega rudarskega de- lavstva in vseh rudarskih organizacij, zbrani 18. maja v Trbovljah na sestanku, ki ga je sklicala Delavska zbornica, prosijo nujno od pomoči, ker gladije v trboveljskih premogokopnih revirih 35.000 ljudi. Takojšnja likvidacija krize, odnosno izdatna denarna pomoč je nu- jo potrebna.

Na sestanku se je predvsem povdar- jalo, da je treba najti večjo denarno pomoč za rudarje. Četudi nastopijo ta- leden delo. Določeno je, da gre ta teden delegacija vseh strokovnih organizacij iz Delavske zbornice v Beograd, da predloži težki položaj rudarjev posa- meznim ministrom, oziroma vladi.

Grški novinarji v Beogradu

Beograd, 18. maja. Od večeraj se mude v Beogradu grški novinarji. Danes so bili sprejeti v osrednjem tiskovnem uradu predsedništva vlade, nato pa od namest- nika zunanjega ministra dr. Koste Kuman- dija. Opoldne jim je bil prirejen banket v hotelu Srpeki Krah.

Najnovejše uničevalno orodje

V Angliji so zgradili nov tip vojnega letala, ki služi lahko za transporte in am- bulanco ter se more z lahkoto preurediti v letalo za metanje bomb.

Prava izletniška nedelja

Živahna tombola nižjih poštih uslužbencev — Več manjših nesreč

Požar v logu

Ljubljana, 18. maja.

Ze večerajšnja sobota je napovedovala lepo nedeljo, ki je res tudi sledila. V pri- čakanju lege dne se je začela Ljub- ljana deloma prebujati že pred jutranjim avtom. Zdaj je tam, zdaj zopet drugje za- škripal ključ v hišnih vratih, izza katerih se je usula na ulico mala ali večja druž- bica poluristovsko oblečenih dam in go- spodov. Pri kolodvorskih blagajnah so se gnetle dolge vrste izletnikov in je frek- venca na kolodvorih bila danes vsakekor rekordna, kajti odvoz in dovoz je znašal preko 14.000 oseb. Pri tem je računati pre- ko 7000 odvoza na Gorenjsko. Seveda so uporabili vlake le oni, ki so se potegnili vi- šje gor na gorejski svet. Drugi, ki so jo mahnil le na Katarino ali se povzpeli samo na Šmarno goro, so zasedli Magi- strove in druge avtobuse, ki so živigali po Celovski cesti vsake četrte ure od rane- ga jutra do poznih večernih ur.

Toplo majsko sonce je zabilo tudi na bregove naših voda, k Savi, Ljubljanici, Sori in drugam že prav veliko število mladine in starejših ljudi, ki so se izpo- stavljali soncu in kopalniki kostumih ter že poskušali toplo vodo. Dobro obiskano je bilo tudi kopališče »Ilirijac« v mestu in celo v Kozeljici se je gredo nekaj zgodnjih ko- palev.

V mestu je bilo v teku dneva prav do- gočasno; polni so bili le kinematografi in nekaj življenja je bilo tudi na sprehodih v Tivoliju ter pod Rožnikom in na njem. Razume se, da je bilo živahno tudi pri tom- boli nižjih poštih uslužbencev popoldne na Kongreznem trgu, kjer je ikakoli sreče tudi mnogo bližnjih okoličanov.

Policija je imela ves dan mir. Stražniki so morali intervenirati le na dvorišču neke gostilne na Glincah, kjer so se spoprijeli prevročevrni balinorci. Ponoči so spravi- li stražniki v zapore tudi par nočnih pi- čic, ki so jih našli v Kolodvorski ulici in na Masarykovi cesti.

V parku pred Tabornom je kmalu popol- dne neznan kolesar povozil 84letnega mestnega ubožca Bernarda Tomažiča, ki se je pri padcu potekel tako hudo, da so ga morali z reševalnim vozom prepeljati v bolnico, kamor so oddali tudi 31letnega mi- zarskega pomočnika Franceta Brekvarja iz Bizovika, ki je v večjo družbo napravil iz- let z vozom v dobrunjsko okolico. Na ce-

sti pa je po nesreči padel z voza in si pre- tesel možgane ter dobi še druge notranje poškodbe, zaradi česar je njegovo stanje precej resno.

Na igrišču za Mladinskim domom na Ko- deljevem so dijaki popoldne igrali nogomet, pri čemer je 15letni realce Stane Zelenko tako nesrečno padel, da si je zlomil desno roko.

V bolnico je popoldne prinesel Franco Košir iz Mavčič svojega 3letnega sinčka, ki ga je v domači vasi podri po tleh neznan kolesar. Otrok si je pri padcu prebil lice, ki so mu ga morali v bolnici zašiti.

V akcijo so stopili popoldne okrog 15. tedi mešni gasilci. V logu na Cesti dveh cesarjev je prišla gorati neka šupa. So- sedje so ogenj takoj opazili in javili požar v mesto. Gasilci so se odpravili do goreče šupe z motorno brizgalno, vendar pa jim ni bilo treba gasiti. Ogenj so udušili že sosedje, ki so prinašali vodo s škafi. V šupi je zgorel leseni tlak in so se obžgali tramovi. Lastnik, neki posestnik iz Dravci, ima okrog 2000 Din škode. Kako je nastal ogenj, še ni ugotovljeno. Najbrž se je okrog šupe smukal kak nepraviden kadilec, ki je vrzel ogorek cigarete v seno.

Zanimivo predavanje

Potovanje v zločivem platenem čolnu po rekah Avstrije in Jugoslavije je naslov skiptičnemu predavanju, ki ga priredi S. P. D. jutri v torek ob 20. uri v veliki dvorani hotela Union. Predavatelj nam bo predaval poleg drugega o svojem potova- nju po Dravi, Savi, Donavi do Kazana. Se- znanil nas bo z vsemi večjimi rekami, njih lastnostmi in plovitbo. Vabimo na to pre- davanje vse ljubitelje vodnega sporta, ker bo to predavanje za to panogo poučno. — Predprodaja vstopnic v društveni pisarni S. D. D., Dunajska cesta 1a, IV. nadstropje (lift).

Ljubljanska opera

V torek se poje Leo Falla opera »Do- larska princesa« z go. Poličevom, Ribičem, Balarkovo ter gg. Gostičem, Drenovcem, Pavetom in Pečkom v glavnih vlogah. — Dirigent g. Svetel, režiser g. Povhe. Pred- stava se vrši za abonma B. Koncem tedna so bo pela Verdijeva »Aida« z go. Kun- čevom, go. Thierryjevo, gg. Simencem (kot gostom) in Betetom v glavnih vlogah.

Mariborsko pismo „Ponedeliku“

Prvi kopalci v Dravi — Zanimiva prigoda mariborskega rešilnega moštva v Gradcu — Smrt pod vozom — Otvoritev direktnega avto- busnega prometa med Mariborom in Rogaško Slatino

Maribor, 18. maja.

Izredno lena nedelja je na vse zgodaj iz- vabila na stotine izletnikov na planine, na Pohorje, na Kozjak in drugam. Kar pa je ostalo doma, se je razlilo popoldne deloma k javnem nastopu Sokola I. deloma k raz- nim sportnim prireditvam, velik del pa — kakor običajno — v okoliške vinotoče, ki so se polnili v zadnjem času, kakor zobe po dežju.

Senzacija današnjega dneva so bili tudi razni vodni sportniki, ki so danes prvič svezali s svojimi sandalini na gladini dravskih valov, in kopalci, ki jih je bilo kljub se hladni vodi že toliko, kakor v vro- čem poletju. Mariborski otok, kjer se izvr- šujejo razna dela v novem kopališču, je ime danes tudi svoj dan: celo vrsto posebnikov, ki so pridno plačevali predpisano takso za obisk otoka v korist njegovega vsestran- skega olepšanja.

Edelweissovci pa so ob 9. pri kilomet- skem kamnu 1. na koroški cesti startali za svoje otvortveno dirko.

Polijska kronika zaznamuje dramatično aretacijo Stanka K., ki je hotel izrati tatu kolesa, pa je še preveč neroden. Po Koroški cesti so kolesarji in pešci v veliki množini vprizorili nani hudo konjo in ga po pravili, da je mnogo psov začel smr. seveda tudi uletel ter zmagoslavno odšel na policijo.

Nekaj nemadavneza je doživelo moštvo tukajšnje rešilne postaje, ki je z rešilnim avtomobilom odšlo v Gradec, kamor je bi- lo pozvano, da prepleje v domovino trzo- vac Ivana Kurajžiča, ki se je nedavno, kakor znano, blizu Gradca na avtomobilski vožnji težko ponesrečil in so mu morali v grški bolnici amputirati levo nogo. Ko je naš rešilni avtomobil stal pred bolnico usmišljenih brat- ov v Gradcu, je nimo privozil voz cestne železnice. Iz drvečega voza je v tem hipu padla dama srednjih let. Naše rešilno mo- štvo je zavedajoč se svoje naloge in dolž- nosti takoj stopilo v funkcijo in ponesreče- ni mudilo prvo pomoč ter jo odprenilo v bolnico usmišljenih bratov. Ko je prišel na kraj nesreče grški rešilni avtomobil z dve- ma zdravnikoma, ni imel več posla. Grad- čani so se čudili tej naglici in nekaterim ni šlo v glavo, kako smejo Mariborčani po- zati v zadeve in nezdode tuje države. Stvar je pač taka, da pod zastavo Rdečega križa preneha narodni predsodki.

Kronika beleži tudi nekaj nezgod. 52letni žagarski moister Jakob Pilderič iz Brester- nice je padel med nadzorovanjem tako ne- srečno v žago, da je dobi na levem stegnu

močne močne kontuzije. Ker je zaradi no- tranih poškodb tudi krvavel, so ga morali prepeljati v bolnico. Pri Sv. Martinu pri Vurbergu pa se je večeraj popoldne odzdravila smrtna nesreča. 45 letni posestnik Anton Kokoč iz Gornje Dupleke je prišel po ne- sreči pod voz. Ker se vpreženi volli niso ustavili, je prišel na pred noge volov in potem še pod kolesa voza, ki so mu šla pre- ko glave in telesa. Težko ponesrečenega so sicer prepeljali v bolnico, kjer ga je izdih- nil, ne da bi se zavedel. Mesar Štefan Re- mer, o katerem so večeraj listi poročali, da je v samonamernem namenu skočil v Dravo, ki pa ga je potem vrzla na kono, je bil po zdravniškem presedu pripeljan v bolnico.

Danes popoldne in zvečer je v umirni dvorani kazal svoje faksirne umetnosti fa- sir Zikhiran, v hotelu pri Zamorcu pa se že par dni kaže obštvstvo za 4 Din debela Ro- zika Monakova, s svojimi 270 kg teže. Od- kot pojde na turnejo na ljubljanski veles- seim.

Velevažen dozodek v triskio prometnem oziru imamo zopet zaznamovati z današ- nim dnem: otvoritev direktnega avto- busnega prometa med Mariborom in Rogaško Slatino, ki bo brez dvoma znatno dvignil sezono v tem našem svetovno znanem ko- pališču.

Skupščina Kola srbskih sester

Beograd, 18. maja. Danes ob 9.30 je bila odprta glavna skupščina Kola srbskih sester, ki ji je prisostvovalo 300 delegatkin iz vse države, zlasti mnogo iz Dubrovnika, Splita, Knina in Slovenije. Po pozdravnem govoru predsednice Marije Grušič je bila prečitana pozdravna brzojavka kraljici in kralju ter ustanovitveni listi društva g. Delfi Smilanič. Po tajniškem poročilu je pre- sednica omenila roistvo prince Andreja, ki se je rodil 340 let po dnevu Kosovske bit- ke. Stedila so poročila in pozdravni govori gostov, posebno iz Dalmacije in Slovenije.

Gozd kralja Petra v Pale- stini

Zagreb, 18. maja. Danes je bil odprtjen v Makabijevem domu dobrodelni bazar v korist zasidviti gozdu v Palestini, ki naj bi se imenoval po kralju Petru Osvoboditelju. Pri otvoritvi bazara je zastopal kra- lja komandant mesta general Belimarković. Navzoči so bili tudi komandati armije gene- ral Matić, podban Stojanović, zastopniki raz- nih korporacij in mnoge ugledne osebnosti tukajšnje izraelijske verske občine. Predse- dna ožbora za prireditve bazara ga. Hoch- singer je pozdravila zastopnika kralja, na- kar se je general Belimarković zahvalil za pozdrav ter proglasil bazar za odprtjen.

Preureditev kolodvora v Slov. Bistrici

Slovenska Bistrica, 18. maja. Železniško postajno poslopje je bilo do- kai tesno in je bilo vedno večje pomani- kanje na primerenih uradnih prostorih. Se- dai se je železniško ravnateljstvo odloči- lo za primerno razširjenje postajnega po- slopia. Z zidavo nove čakalnice so že pri- čeli. Ko bo ta gotova, se bodo stari čakal- niški prostori preuredili za prometno risarno.

NOVI PEVEC

»Zakaj pa se tenor tako repenči v gar- derobi?« — »Samo deset lovorovih vencev je dobil.« — »Kaj, mar ni to zadosti?« — »Soveča je, smek plačal jih je dvanajst!«

Sportni „Ponedeljek“

Mnogo igralcev, malo nogometa

Grafika v I. a razredu ljubljanskega okrožja — Ponesrečena izbirna tekma za sestavo reprezentance LNP — Presenetljiva zmaga Železničarja iz Maribora nad bivšim prvakom LNP — Atena osvoji teniško prvenstvo dravske banovine — V bojih za Davisov pokal med Jugoslavijo in Španijo vodi slednja s 3 : 0 in pride v tretje kolo

Ljubljana, 18. maja.

Današnja nedelja ni prinesla velikih prireditev na nogometnem polju. Na igrišču ASK Primorje so se vršile tri nogometne tekme izmed katerih sta bile prva in zadnja dosežili zaželjeni namen. V prvi je Grafika v prvenstvu porazila Slovana in si s tem priborila prvo mesto v prvenstveni tabeli II. razreda. V zadnji tekmi je imela Ljubljana letos prvič priliko, da vidi na zelenem polju mariborske železničarje, ki so se na triletnem obstoju dvignili v prav simpatično moštvo, ki bo po svoji moči lahko v Mariboru dober tekmeec za oba stariša kluba. Njihova zmaga nad bivšim prvakom LNP je zelo laskava in povsem zaslužena, ki naj jim bo v bodoče za nadaljnje uspehe.

Grafika : Slovan 6:1 (1:0)

Ponovljena jesenska prvenstvena tekma med gorilima kluboma, ki je bila svojačasno razvlečena, je prinesla Grafiki zaslužen zmago, s katero si je obenem priborila prestop v I. a razred. Kariera Grafike je nadvse lena in na vseh njenih dosedanjih nastopih smemo upati, da se bo udeleževala tudi med prvorazrednimi moštvii enako uspešno in častno.

Dosežena zmaga je popolnoma zaslužena, vendar izražena številno, previsoko po poteku igre. Vse akcije Grafike je spremljala tudi sroča, kar v nogometu ni redek primer. Najbolji mož v moštvu je bil Katarčič, ki je sodeloval deloma kot srednji krilec, deloma na kot srednji napadalec. Tekmo je odločila boljša krilska vrsta.

Slovan, ki je imel nekaj mest zasedenih z rezervami, ni imel srečnega dneva. Najboljši del moštva je bila ožja obramba obeh Marčičev, ki sta se zelo trudila, da bi vzdržala neprestani pritisk Grafiki-kega napada. Tudi ostali so se držali pošteno, vendar ravno napad ni mogel v kolih uveljaviti svoje dobre volje.

Tekmo je sodil g. Pevalšek.

A-team : B-team 9:0 (5:0)

Ze sam rekordni izid tekme, ki naj bi bila nekakšna izbirna tekma za letošnje reprezentanco LNP, kaže, da se je moralo zgoditi nekaj nenavadnega.

Ker se običajno postavljajo v ekv. A in B-team igralci, ki so vsi več ali manj med najboljšimi in si na takšni tekmi — brez ozira na to, ali igrajo v moštvu A ali B — lahko osvojijo pot v poudarjeno prvenstvo. Neradko se dogaja, da igralci moštva B, torej onega, ki je na papirju in po mnenju odločilnih funkcionarjev slabši — posvetijo taki kvalifikacijski tekmi res vse svoje sile in odpravijo svoiga »favornitranega« nasprotnika s porazom.

Železničar (Maribor) : Primorje 2:1 (1:1)

Železničar: Marinc-Wagner, Konrad I. Bauer, Franges, Ronjak-Pezdiček II, Bačnik, Heller, Konrad II, Pezdiček.

Primorje: Jančič-Zemljak, Hassel-Jug II, Slamič, Pišek-Jug I, Slapar, Erman, Trček, Uršič.

Tudi ta igra ni nudila niti z daleka dobrega in lepega nogometa. Pač pa je po zaslugi Primorjanov v dobrem delu nalikovala za zbijanje žoge v stilu srednje-dobrega ljubljanskega drugorazrednega moštva. Če

je še v kolikor toliko resnem stilu potekala do srečnega konca, gre za to zahvala predvsem gostom, ki so napravili najboljši vtis. Mariborčani so igrali z voljo in poštenostjo.

Vztrajali so do konca v lepi sportni borbi. Igrali so ves čas zelo fair in bili v vsem skrajno disciplinirani. Od posameznikov nimajo nikogar, ki bi se dvigal nad svojo okolico, pač pa tvorijo v svoji celoti zelo simpatičen, dobro vigran ansambl, ki sicer ne predvaja blesteče igre preprežene s finisami, pač pa igra enostavno in zelo koristno, toda smiselno in vedno smoterno stremeč proti cilju. V razdiralnem delu obrambe so močnejši nego v izgraditvi napadov, agila srednja linija pa pomaga enako spredaj kot v napadu. Prišli so čisto pred nasprotna vrata, samo v zaključnem stadiju so močno oklevali. Če bi bili dosegli kakšen zgoditek več, ne bi bil neupravičen. Zmago so povsem zaslužili.

Primorjani so

razočarali skoro na vsaj črti.

Se pred štirinajstimi dnevi je bilo moštvo enakovredno partner letošnjemu prvaku, po večerjani igri bi pa skoraj sodilo v drugi razred. Obramba je še nekako funkcionirala in dobro se je potrudil vratar: tudi Hassl je v drugem polčasu prišel v staro formo. V halih je delal nekaj časa edino Slamič, proti koncu pa je popustil. V napadu je bilo neprimerno več dirigen- tov kot napadalec; če bi zavisel končni uspeh tekme od besednih dvobojev, bi bila primorjanska napadalna vrsta sigurno izbojevala sijajno zmago. V ostalem ni moštvo razen gostobesnosti pokazalo nič, kvečjemu precejšnjo dozo nediscipliniranosti, ki je kulminirala v tem, da so nekateri igralci samovoljno zapustili igrišče (Pišek, Erman).

Prve minute gostje močno napadajo ter dosežejo že v 5. minuti vodstvo po levi zvezi. Domači se za par trenutkov znajdejo in uprizorijo serijo nevarnih napadov. V 13. minuti pošljejo par ostrih strelav na gol, toda žoga ne najde poti v mrežo; končno jo porine Trček iz gneče v gol. Sledi odprta igra z menjajočimi se mlajšimi in napadnimi potezami; nekoliko zanimivost nudi le borba domače obrambe z napadom gostov. V zadnjih minutah par nevarnih napadov Primorja. Uršič pošlje krasen strel v drog, ki ga odbije v polje — in konec. Koti 3 : 3.

V drugem polčasu se je spet začela še nekoliko igralo. V 18. minuti zagreši Hassl roko, sodnik postavi žogo na kazensko črto in Heller jo pretvori v zmagovitosi gol. Poslej je igra raztrgana. V splošnem napadajo železničarji bolj kot domačini; le proti koncu močno popustijo kljub temu, da igra nasprotnik samo z devetimi igralci. Konejši 3 : 2 za goste.

G. Scheller je sodil prav dobro; spregledal je le nekaj foulov in par offsideov.

Mariborski nogomet

Maribor, 18. maja.

GAK (Gradec) : SK Rapid 2:1 (2:0)

Današnja nogometna tekma med avstrijskim amaterskim prvakom in SK Rapidom je razočarala. GAK iz Gradca je sicer zmagal, vendar pa ni pokazal igre, ki smo jo od njega pričakovali. V splošnem je bila današnja tekma ena izmed najslabših v pomladanski sezoni. Igrali so na obeh straneh brez volje in ambicije. Sodil je g. Frankl dobro.

SK Maribor : SK Rapid 6:1 (4:0).

V prvenstveni tekmi mladine je zaslužen zmagal SK Maribor. Sodil je g. Hoffer.

SK Svoboda : SK Olimp (Čebe) 3:1 (1:0).

Prijateljska tekma med Svobodo in Olimpom iz Čelja se je končala z zmago domačinov, ki so nudili prav lepo igro. Sodil je g. Pišek dobro.

Ostale nogometne tekme

Zagreb: Concordia : Gradjanski 2:0 (1:0), Sparta : Viktorija 2:1, Hašk : Croatia 8:0, Sokol : Željezničarji 1:0 (1:0).

Beograd: Soko : Jugoslavija 2:1 (1:1)!!!, Soko je bil ves čas boljši, posebno pa pred odmorom. Jugoslavija rez. : Soko rez. 8:2, BSK : BUSK 8:1, Obilič : Grafičar 2:1 (1:0).

Temešvar: BSK (Beograd) : Kinizsi 2:2 (0:1). V drugem polčasu so Beograščani daleko nadkriževali rumunskega državnega prvaka.

Dunaj: Sportklub : WAC 3:2 (2:2), Admira :

FAC 0:0, Rapid : Hertha 2:0 (2:0), Vienna : Wacker 5:1 (1:0), Hakoah : Austria 5:4 (2:1), Praga: Sparta : Viktorija 5:0 (3:0).

Budimpešta: Nemzeti : III. okraj 3:3 (1:1), Ferencvaros : Kispest 9:1 (6:0), Attila : Basty 1:1 (1:1), Bocsakay : Hungaria 2:2 (0:2), Pecs : Baranya : Budai 3:0 (2:0).

Dresden: Guts Muts : DFC (Praga) 4:2 (2:2), Berlin: Hertha : Beuthen 09 3:2 (2:2).

Nürnberg: IFC Nürnberg : Sportfreunde (Vratislava) 7:0 (3:0).

Frankfurt: Eintracht : VSS 1:0 (0:0).

Pariz: Francoia : Škotska 2:0 (1:0).

Tenise

TKD Atena — teniški prvak banovine

Ljubljana, 18. maja.

V nedeljo 18. t. m. se je odigralo drugo kolo za državno prvenstvo med SK Celjem in TKD Ateno v Ljubljani na prostorih Atena.

Rezultati so sledeči:

Dacar : Toplak 6:3, 5:7, 11:9.

Kopušar : Bleiweis 4:6, 7:5, 1:6.

Zajec : Burger F. 6:4, 6:1.

Kobler : Burger M. 1:6, 5:7.

Dame single:

Ravnihar : Sernee 6:4, 6:0.

Borlak : Grasselli 3:6, 1:6.

Gospodje v dvojce:

Dacar—Bleiweis : Toplak—Kopušar 6:1, 6:1.

Zajec—Medved : Burger I.—II 5:7, 4:6.

Dame v dvojce:

Grasselli—Ravnihar : Borlak—Sernee 6:3, 6:1.

Gospodje so igrali vsi pod običajno formo.

Igre v dvojce so bile v splošnem boljše kot igre posameznikov. Pri damah ima Atena velik plus v rutini. Celianke pa kažejo velik talent. To velja posebno za gđ. Sernevo, ki ima vkljub temu, da igra šele eno leto, že zelo lepe udarce, gđ. Borlakova pa ima lep izenačen forhand in backhand.

Atena pride s to zmago v drugo kolo z zmagovalcem Pluj—Maribor : Čakovc—Zlatar.

O igri sami bo

bore malo povedati.

Dobre pol ure so igrali: potrebovali za to, da so se končno odločili za igranje. Nato so se kot posamezniki — kadar je bil kdo volje — lotevali posla in semintia prišli tudi pred vrata. Povsod je seveda manikalo volje in veselja. O teh ali onih sposobnostih posameznikov ali pa celo o kvalifikaciji take ali drugačne sestave poudarimo, da je vendar Logar v nasprotju z vseh nesigurnost, je pričela pošiljati žoge iz vseh pozicij. Pri tem je bil najbolji agilni Doberlet, ki je streljal vse od kraja, pri tem čisto presebečno in brez potrebe. S serijo golov je sorazmerno padala tudi volja na sprotnega moštva in tako se je tekma v splošno zadovoljnost igralcev in gledalcev — končala točno po poteku 90. minut. Po dolžnosti beležimo strelce golov: Doberlet 4, Unterreiter 2, Pfeifer, Dekleva, Volkar po 1.

Tekmo je z lahkoto obvladal z. Deržaj.

Gledalcev — kakor je bilo sprito krasnega vremena pričakovati — ni bilo mnogo.

Kratek resime! Neznani z. poudarjeni kapetan ozir. LNP od današnje revije A in B-moštva ne bo mogel imeti nobene koristi.

Kdo je zakrivil ozi. kje so pravi vzroki, da današnja tekma ni dosegla zaželenega uspeha, v prvem hipu ne moremo ugotoviti. Gotovo je, da ni v nobenem oziru uspeha in naj jo smatrajo vsi odločilni funkcionarji za glasno svarilo, da je izbira najboljšega moštva izmed številnih dobrih igralcev LNP zelo težka naloga, ki se je je treba lotiti z vso resnostjo. Mislimo, da bo našel LNP pota in sredstva, da bo to izvedel tako, da ne bo moral morda poznate slišati očitkov, da je to ali one nesreče kriv tudi sam. Predvsem pa morata vladati red in disciplina. O čemer danes ni bilo ne duha ne sluha!

Davisov pokal

Jugoslavija izgubi še tretjo točko

Zagreb, 18. maja.

Danes sta nastopili Španija in Jugoslavija v doubleh Majer—Tejada: Radović—Kukuljevič; jugoslovanski par je izgubil točko, s čimer si je Španija, ki vodi sedaj s 3:0, že tudi zagurala zmago in udeležbo v tretjem kolu.

Posebno klavno vlogo sta igrala naša igralca v prvem in zadnjem setu. Nekaj več pozornosti in volje v 4. setu — ko je stalo 4:4 — bi bilo lahko Jugoslaviji prineslo točko, posebno še, ker Španci niso igrali najbolje in so bili vsaj do odmora zelo razburjeni. Radović je bil pri mreži zelo slab in je postal mnogo žog pred mrežo. Boljši je bil Kukuljevič, ki mu pa manjka rutine; če bi bil igral s Schäfferom, bi bila Jugoslavija osvojila častno točko.

Kako je lekla igra, kaže doseženo razmerje 6:0, 5:7, 8:10, 6:4, 6:0.

Češkoslovaška : Danska 3:2

Praga, 18. maja. Današnje tretje kolo tekme za Davisov pokal med Češkoslovaško in Dansko je prineslo domačim trdo izvojevano zmago. V singlu sta nastopila Menzel (CSR) proti Ulrichu (Danska) in Jan Koželuh (CSR) proti Wormu (Danska). V prvi igri je Menzel odpravil Ulricha s 6:2, 6:2, 6:1, v drugi pa Koželuh Worma s 7:5, 6:2, 10:8. S to zmago si je Češkoslovaška utrla pot v tretje kolo, v katerem bo igrala proti Nizozemski. Zaradi današnje teniške zmage vlada v športni javnosti splošno navdušenje.

Stanje v II. kolu drugod.

Oslo: Avstrija : Norveška 4:0. Zadnja igra je bila zaradi dežja odgojena.

Dublin: Avstralija : Irska 4:1.

Filadelfia: Amerika : Kanada 5:0.

Amsterdam: Nizozemska : Finska 4:1.

London: Japonska : Indija 4:1.

Lep uspeh Urošić v Avstriji. Dunaj, 18. maja. Na današnjih motoiklističnih tekmah se je posebno proslavil jugoslovanski vozač Urošić iz Beograda, ki je prevozil 317,700 m dolgo progo v rekordnem času 2:52:26 in s tem izboljšal svoj lastni prejšnji rekord za 12:52.2. Urošić je vozil v ultralahki kategoriji. Tekmam je prisostvovalo ogromno število gledalcev.

IMENITEN LEK

»Hitro, Franci, kolaček mi je padel z miže,« kriči Metka na stolu. »Paži, da za kužek ne pozabi.« — »Nič se ne boj, sem že nani stopil.«

Lev rešil človeku življenje

V Ontariu je med predstavo napadel besneči tiger krotilca, čigar življenje pa je rešil lev, ki je skočil na tigr. Slika kaže krotilca in njegovega rešitelja.

Samomorilni poskus

Ljubljana, 18. maja.

Nocoj pred 22. uro je nekaj korakov od šentjakobskega mosta skočila v Ljubljani okrog 20letna mladenka, oblečena v črno obleko s predpasnikom. Skok v vodo je opazilo več ljudi, od katerih sta delavec Stane Filipič in dijak Ivan Gabrček skočila za samomorilno kandidatko v vodo, jo kmalu našla ter jo prinesla že popolnoma nezavestno na Grubarjevo nabrežje. Profesor Pavlič in neki medicinec sta nesrečnico, ki je kazala le malo znakov življenja, pripravila z umetnim dihanjem zopet nekoliko do zavesti. Med tem pa je prispel poklicani reševalni avto, ki je mladenko prepeljal v bolnico.

Zakaj je nesrečnica, katere ime je Magdalena R., po poklicu služkinja, poskušala samomor, še ni ugotovljeno. Domneva pa se, da si je skušala vzeti življenje zaradi nesrečne ljubezni. Ko so jo pripeljali v bolnico, še vedno ni bila pri polni zavesti, vendar upajo, da jo bodo ohranili pri življenju.

Najdbe človeških okostij

Škofja Loka, 18. maja.

Delavci, zaposleni z dobavljanjem peska v jamah pri Tratu, so pri izkopavanju našli na človeška okostja, ki so večinoma slabo ohranjena. Okostja so ležala pod peskom več metrov globoko v posevni lezi. Najboljše ohranjenosti je bila neka ženska lobanja, katero je shranilo škofjeloko orožništvo. Izkopali so tudi večje število kosti nog in rok.

Mnenja o izvoru teh človeških kosti so različna. Zatrjuje se, da izvira vse to iz leta 1582., ko je neusmiljeno davila kuga tukajšnje naselbine. Tedaj so mrtlice pokopavali v skupne velike gomile. Drugi so zopet menijali, da se polagoma odkrivajo grobovi iz rimskih časov. Baie so ugotovili tudi znaki rimske dobe.

Nekaj človeških kosti so izkopali že pred petimi leti blizu Trate. Najbolj ohranjeno okostje na je bilo izkopano lani. Okostje je imelo dobro ohranjeno lobanjo, prsni koš in ude. Gotovo pridejo na sled novim grobovom in se bo dalo tudi ugotoviti, iz katere dobe izhajajo.

Zakaj ne obratuje najstarejši rudnik v Srbiji?

Planina Rudnik priča že s svojim imenom, da je bogata raznih rud in v resnici so bili tu tudi prvi rudniki v Srbiji. Iz skrajno primitivnih podjetij so se razvili večji obrati, ki so zaposlovali v velikem številu revno prebivalstvo iz bližnje in daljine okolice. Med dolgoletno vojo je delo seveda počivalo in so le okupacijske čete izkoriščale v manjšem obsegu znanstvene rudnike. Po preobratu se je delo obnovilo, naenkrat pa je večina rudnikov delo ustavila. Nekaj rudnikov počiva že 10 let. Prebivalstvo in se že lanske leto pri predsedništvu vlade pritožilo proti zapuščenosti rudnika Zlati Mihačević iz Rudnika, češ, da je nalašč iz spekulacijskih namenov ustavila obratovanje.

Na to pritožbo je vlada odobrila na planino Rudnik posebno komisijo, ki je predelala rove ter v soboto po končanem delu odpravila v Beograd. Prebivalstvo pričakuje, da bo zopet prišlo do zaslužka, katerega je tako krvavo potrebno. Če bi bili rudniki planine Rudnik v pravih rokah, bi lahko zaposlili več tisoč delavcev.

Smrt srbske gledališke umetnice

V Novem Sadu je umrla po hudi bolezni gledališka umetnica Milica Marković, stara 61 let. Z njo je legla v grob velika osebnost srbske gledališke umetnosti. Pokopnica ima tudi velike zasluze kot ustanoviteljica srbskega odra v srbskih krajih nekdanje Avstrije in kot kulturna delavka. Na odru se je udeleževala že s 14. leti in ker se je z vsem svojim življenjem posvetila umetnosti, je še mlada zaslovela kot igralka tragičnih vlog. Vsa njena nekdanja slava pa je ni rešila besne starosti. Zapuščena in pozabljena je zatisnila trudne oči. One zveste, ki so ji ostali do zadnjega dne, je še malo pred smrtjo rotila, naj preprečijo vse govore na njenem pogrebu.

Kino

»Žena na mesecu«

Vsled ogromnega zanimanja za to giganško Fritz Langovo filmsko delo se ponavlja ta film v kinu »Dvori« še danes zadnjikrat ob 4., 7. in 9. zvečer ob najnižjih ljudskih cenah 2, 4, 6 in 8 Din. V glavnih vlogah tega filma, ki nam pred očuje raketni polet človeštva na luno, nastopajo Willy Fritsch, Gerda Maurus in Fritz Rasp. — Čarobno filmsko vedomelo priporočamo vsakomur v ogled.

Frigid:

Vozni red

Saj se nikoli nič ne zgodi, kadar pride pomlad. Po ulici škripljejo vozovi, preobloženi s peskom, konji pred lahkimi, gosposko-kmetijskimi zapravilnički iz okolice, veselo, trdo bijo s kopiti ob tlak, nekje za hišami ropoče težek avtomobil, rdeče grozdasti cvetovi na kostanjih se zbijajo v vetru. Nič se ne zgodi, samo na dno srca leže človeku neka težka, neznana bolečina — zaradi te bolečine najbrž umirajo jetični bolniki spomladi in se gredo ubijati mladi nesrečni zaljubljeni. Krik po življenju je najbrž ta bolečina, krik po neznanem, nikdar doseženem življenju, ki se v trati in poljih, v žirčih in ptičah, avtomobilih in ljudeh na križiščih in v silnih gorah nekje daleč za mestom prebudi in nori mimo nas. Da, kaj smo mi, kaj more od vsega tega kaniti na nas?

Nič se ne zgodi, samo nov vozni red pride vsako pomlad. Toda za človeka, ki ni prebudo razvajen, je tudi to lahko že nekaj dobrega.

Ali je kaj lepšega, kaj bolj žalostnega na svetu, kakor so kolodvorske čakalnice? In posebej se tiste majčkene, le-sene postaje, kakršne čakajo ob majhnih, pozabljenih slovenskih vaseh in v kakršnih za čakalnice niti prostora ni,

in so samo toliko, da lahko čuvaj z rdečesranega vagabunda, ki se ves božji dan preseda in preteza na klopi, pa najbrž ne čaka ne vlaka ne ničesar, gredo vprašat, ali bo kaj kmalu privozil vlak za Litijo ali kam. To so tisti mali, nerodni, verni ljudje, ki dandanes menda še skoraj edini kupujejo cele vozne listke pri nas. To so tisti mali ljudje, ki nič ne vedo, kako je zemlja okrogla — to je pa že presrečna stvar, si mislijo, razmišljati o tem, ali je zemlja okrogla ali kako — in ki menda prav zato, ker niso nič razmišljali o tem, ustvarili vse na svetu, kar je, samo red, samo ta red so brez njih napravili drugi. Da, to so ljudje, od katerih je vse prišlo, kar je, samo zanje ničesar ni, in ko neva-jejo, gledati na vozni red, po navadi eno uro prezgodaj ali pa eno uro prepozno prihajajo na postajo in tako pogostem zamudijo vlak, morajo zmerom spet obupati in jim je zmerom spet vse izgubljeno. S takim majhnim človekom je križ: denarja skoraj gotovo nima, da bi počakal do jutri, in vso svojo popotnico je že snedel, brzovlak pa, ta edini brzovlak, ki pelje še noč, se skoraj gotovo ne ustavi tam, kamor je človek namenjen — ah, da, brzovlak se ustavlja samo tam, kjer so kake velike reči. Dandanes je že tako — vsak dan je malo večji svet, vsak dan je ma-

lo težji in strašnejši red na njem, vsak dan ga je malo težje vzdrževati, nič drugače ne gre, kakor da človek malo tni.

Potem so pa ljudje, ki prihajajo na vlak zmerom šele kako minuto, preden gre, in ga po navadi nikoli ne zamude. Oni pridejo lepo, ko se je množica izpred blaginje zdavnaj že razšla, lagodno, prožno potegnejo svojo uro iz žepa in pogledajo še na železniško na zidu — no, si mislijo, ravno prav sem prišel — moja je čisto točna — si počasi nabavijo vozni listek, si na peronu nakupijo cigarete pa časopis, gredo potem počasi ob vlaku in s tehtnim očesom po oknih, skozi katera visijo obrazi dolgočasno čakajočih potnikov, računajo prostor po kupejih in se nazadnje prav v trenutku, ko je vlakovodja dal signal, spretno zavrtijo v vagon, in kmalu dodobra udobno sedejo, se pre-makne vlak. To so ljudje, ki jim srce zaradi vlaka nikoli ne trepeta, oni nikoli nikjer ne ustavljajo in ne vprašujejo ljudi, ali bodo prišli še pravi čas, to je res, včas, zelo predelkem, se jim tudi pripeti, da kako minuto zakasne, toda to jim je skoraj vseno, lahko se peljejo tudi z brzimi, če se hočejo, lahko pa tudi kar tu v hotelu prenoče, kjer so. To so ljudje, ki nikoli ne nosijo težke prtljage s seboj, pa se najbrž daleč peljejo,

v kak Zagreb, v Beograd ali kam, samo kakšno prijetno, gladko, lahko aktivko imajo s seboj, pa svetli plašč čez roko in iz žepa jim gleda časopis. Da, to je vse — ampak vsak človek si lahko misli, da tista aktivka ni kar tako, o, najbrž so kakšni papirji v nji, od katerih skoraj vse zavisi. To so ljudje, ki jim v enem njihovih globokih, važnih žepov tiči tudi vozni red.

Potlej, nazadnje pa nas je morda še kaj, ki samo tako kdaj pridemo v avto na postajo, morda pridemo koga čakati ali kaj, pa postojimo tako malo pred tistimi velikimi, belimi, rdeče podčrtanimi lepaki in gledamo, kam kaj vlaki vozijo, nekje je morje, nekje smo doma, nekje je Berlin, Moskva in Pariz, morda je kje na svetu prostor, kamor bi nam bilo dobro iti — ah, tukaj, kjer smo zdaj, tako, kakor smo zdaj, tako skoraj ne gre več naprej. Nazadnje pa pride, na kogar smo čakali, ali pa tudi ne pride — zmerom se nazadnje vrne, od koder smo prišli. Toda, če nam je nov vozni red kaj ali pa če nam ni nič, to je skoraj čisto vseno — nerazvajen človek se lahko prebije zmerom skozi vse. Da, to je zelo prav, da pride nov vozni red vsako pomlad — tako ljudje polagoma vsaj zvedo, da se morajo od časa do časa vse stvari malo premakniti in spremeniti.

Skrivnosti vohunstva v svetovni vojni

Spomini slepega invalida, bivšega tajnega agenta Nemčije in Anglije.

(Nadaljevanje)

Prvič sem to krasotico videl l. 1913. Bilo je v Parizu. Lepa Despina se je takrat imenovala »la baronne de Lounziers« in je bila v zvezi z nekim politikom radikalne stranke, ki je bil informiran o vseh načrtih vlade. Ko so se v naslednjih mesecih francoske politične intrige preselile v Madrid in je španska prestolnica postala središče evropskega vohunstva, se je tam pojavila neverjetno lepa Angležinja Ellinor Hawkinsova, baje vdova po nekem londonskem tovarnarju. Navzlic čudovitim svetlim lasem ter pristno angleški korektnosti in hlanosti sem v tej očarljivi lady spoznal baronico Louziers in čudno je bilo, da mi nemška in avstrijska tajna služba, ki mi je za Madrid dala s seboj izčrpen seznam svojih nasprotnikov, ni z nobeno besedo omenila Despine, da mi je kmalu postalo očitno, kako se je ta ženska prizadevala, da bi se približala predvsem nemškemu in avstrijskemu diplomatom in je sklenila tesno prijateljstvo z mladim atašejem avstrijskega poslanstva v Madridu.

Moja takratna naloga je bila, da preiskrjam prepis nekega tajnega dokumenta, v katerem Anglija ureja svoje sodelovanje s francosko mornarico v primeru vojne, ki bi jo Nemčija zaradi Maroka napovedala Franciji. To mi je seveda v razmeroma kratkem času uspelo in cesar Viljem je takoj oficijelno dal razglasiti svoje miroljubno čustvo.

— Despine boste našli v Rimu — mi je pri slovesu dejal lord Blum. — Vaše sposobnosti vam nudijo vse možnosti, da si priborite vstop v one kroge, kjer se kreta Despina. O svoji drugi misliji v italijanski prestolnici ste takisto informirani. V Vatikanu ažiira zelo močna stranka za posebni mir Italije in mi moramo o tej akciji dobiti najnatančnejša pojasnila. Upam pač, da boste obe nalogi srečno izvedli.

Presenetljiv sestanek v Rimu

Naslednji dan me je že letalo prineslo v Marseille, kjer sem takoj vstopil v brzovalak, namenjen v Rim. Tjakaj sem dospel tretji dan zvečer. Kolodvor je nudi na ogled one pestre in burne prizore, kakršnih smo v teh vojnih letih povsod bili vajeni. Celotno poslovanje mesta se je tu zdelo zgosteno. Židovje je bilo zakrito s kričnimi propagandnimi plakati za vojno posojilo. O... si na njih topove, iz katerih se je razlival zlat denar. Vojaki so (namreč na teh lepakih) močno dvigali zastave in povsod so se svetilkali napis: »Da bomo srečni, potrebujemo Trst in Trident. Da ju dobimo, potrebujemo denar. Podpišite vojno posojilo... Soscrite, soscrite!«

Na ulicah so se drenjali raznašalci časnikov in vplili na vse grlo: »Grade vittoria inglese!« (Velika angleška zmaga). Kupim si dnevnik in naidem v njem medolžno poročilo od prejšnjega dne senzacionalno komentirano. Smešno početje, da bi se dvignilo razpoloženje ljudstva...

Šesti večer po prihodu v Rim sem pričel iskati Despine, tako v ložah gledališča, kakor na družabnih prireditvah. Saj tako bujne rože pač ne cveto na skritem... Toda lepe Despine vendar nisem našel. Celo pri elitni nočni zabavi ob Tiberi sem jo zamenjal. Končno sem iskanje opustil in se udal očarljivosti grofice Sofanijeve, Rusinje, ki je svojega moža spoznala v Nizzi.

Gospod grof na svoje zakonske sreče ni užival dolgo in njegova vdova je kmalu zaslovela kot ena najopasnejših lahkoživk v Rimu.

— Upam, da me boste jutri pač zopet posetili, mi je dejala ob slovesu. Pri mali večerji bom računala tudi na vas. Ne izdam pa ničesar, da vam ostane presenečenje prihranjeno!

Naravno, da sem se s svojim tovarišem udeležil te večerje, ki se je vršila v starinski palači. Prostorji so morali nekoč biti sijajni, stene in freske so mi razodevale minulo razkošje, toda bilo je tu le malo pohištva, a še to moderno, ki nikakor ni spadalo v okvir teh starih prostorov. Tudi družba je bila precej peštra, pred vsem se je tu znašal par vojnih dobičkarjev in nekaj čisto navadnih elegantnih pustolovcev. Uvidel sem prav hitro, da me hočejo loviti kakor zlato ribo, kajti v vseh sobanah so pridno kvartali in hazardirali. Jaz sem se dolgočasil in sem želel čimprej izginiti.

Nenadoma se pojavi pred menoj neka dama. Vitka, nihajoča se v pasu, način hoje, ki izdaja orientalko. Njen obraz je bil zelo lep, toda suh, da so se svetle oči zdele večje. Temni črni lasje so bili lepo obloženi okrog glave.

Chicago v boju proti zločincem

»Borba med zločinci« — Pomen uniformirane policije — Omejena policijska moč — Radio v službi policije (Izvirne informacije našega ameriškega dopisnika)

»Če bi mogel postopati po angleškem policijskem sistemu, bi spravi Chicago tekom enega tedna v red.« je izjavil William Russell, policijski komisar Chicaga pisu teh vrstic.

V mislih pa je imel neskončno več, ko je pristavil: »Policiji je potrebna svoboda postopanja brez političnih vplivov, zagotovitev neoviranega zasledovanja in pretnja s kazni, ki odgovarja zločinu. No, ameriške socialne in juridične razmere se korenito ločijo od angleških. Chicago je svetovno mesto, kjer stoji policija pred najtežavnejšimi nalogami. Dogažajo se n. pr. umori pri javnih nastopih. Lani, na dan sv. Valentina je bilo ubitih osem oseb, ko je Moranova »Steniča procesija« umorila masaker s strojno.

»Boj zločincev proti zločincem nam prihrani neskončno mnogo dela.« je zamrmral predse policijski ravnatelj. Visok mož, širokih pleč, rdečkastega obraza, ki lasno priča o irski potožni in katerega bi človek smatral za farmerja ali politika. Vendar teži v teh očeh izraz, ki kaže policista, poznavajočega svoj revir. Takšen je komisar Russell. Po svojem bistvu je vesel in priazen, posebno izrazita pa je njegova polava, ki kaže na staro kozeno. Zato mi ni bilo posebno težko razgovarjati se z njim. Njegov tajnik me je odvedel v delovno sobo in policijski komisar me je sprejel v najbolj židanem razpoloženju.

»Sej,« sem ga nagovoril. »domnevam, da imate tukaj v Chicagu v svojstvu policijskega ravnatelja najodgovornejšo službo na svetu.«

»Probleto prav imate.« je odvrnil komisar. »Ali ste že kdaj popri videli Chicaga?«

»Ne, izvenšim Loop in Michigan Boulevard.« sem rekel.

»Vidite prijatelji, tudi jaz ga nisem videl, in vendar sem bil

trideset let policist v tem mestu

So kraji v Chicagu, ki jih ne bom nikoli poznal, nikoli videl. V 209 štirišolskih milijah prostora se skriva marsikaj.

»No, in kako morete potem...«

preko katere se je belila ostra prečka in nad čelom se je blestel platinast trak, v čigar sredi se je velik rubin blestel rdeče, kakor živa kri.

— Rada bi govorila z vami, lord! mi je šepnila dama.

Pogledal sem jo začudeno in domala glasno vzkljnil od presenečenja. Bila je Despina!

Vprašal sem se, kako se je vendar ta ženska znala umetno pretvoriti, da bi je nihče ne spoznal. V navadnih okoliščinah bi mi pač nikoli ne bilo padlo v glavo, da imam pred seboj baronico Louziersovo, odnosno Ellinor Hawkinsovo.

— Motite se, signora! odvratnem hladno. — Nisem lord, za kogar me imate.

— Pač, mi šepne ona prav blizu ušesa, pri tem pa pogleda raztreseno v sosedno dvorano.

— Torej veste to boljše, kakor jaz?

— Prav tako, kakor vi. Nikar si ne prizadevajte, da bi me varali. — mi odvrne enako tiho kakor prej in me pogleda resno. — Poznava se že nekaj let, čeprav nikoli nisva govorila. Poznam vaše življenje, vašo usodo. Mar ne bi govorila odkrito?

— Dobro, vi ste torej Miss Ellinor Hawkins?

— Če hočete... sem tudi baronica Louziers, odnosno, jaz sem madama Despina... ali, boljše, zdaj sem Gina Rafalovičeva — mi je razlagala potem, ko me je bila prišla pod roko in me vodila na vrt, v popolno temo.

(Dalej.)

v službi 500 in še več prometnih policajev, ki opravljajo službo samo v Loopskem revirju, ki obsega komaj nekaj kvadratnih milj. Zdi se revir, kjer sem služboval pred 30 leti, opuščen. Službo je prevzel drugi revir, ki upravlja oba revirja skupaj.

Uniformirani policisti se ogiba zločina. Chicaga razpolaga z uniformiranimi policajem povprečno na vsako kvadratno miljo. Edino, kar je v naši moči, je, da aretiramo kolikor možgosti ljudi, čim izvemo za kakšen zločin.

»Kaj, uniformirani policisti se ogibajo zločinov?«

»Seveda. Čim več uniformiranih policistov imamo na ulici, tem manj civilnih detektivov nam je potrebno tamkaj in obrambo Vzdrževati moramo celo armado kriminalnih uradnikov, ker vrši v Chicagu službo predvsem uniformirani policisti. Zločinci so postavili avtomobil v službo svoje stvari in lahko razumete, da temu ni in ne more biti kos uniformirani policaj brez vozila. Svoje ladi moramo tudi mi prevažati v avtomobilih. To pa ima svoje meje. Chicaga ne razpolaga z dovoljimi denarnimi vsotami, da bi razkorili te police.«

V Chicagu je stacioniranih kakih 6000 policistov.

Komisar Russell pa mi ni hotel povedati, koliko zločincev živi po njegovi sodbi v mestu. Dejal je, da so v Chicagu samo zločinske tole. V neki razpravi profesorja M. Thrasiera z wesleyanske univerze na sto. II. navedba, da steleto člani teh zločinskih tole v Chicagu kakšnih 25.000 ljudi. V Chicagu je tamen distrikt železniških tračnic, kanalov, ladičelnice, tvornice, pivovarn in smetišč, ki predstavljajo ogrožen kraj podzemnega sveta. V nekem labirintu umazanih cest in tiskih naselbin v opasni bližini Loopskega okruga, v divjini močvirij in jani za odlaganje nesnage, ki se razteza v polkrogu okoli središča Chicaga, živi na tisoče poklicnih in nastajajočih zločincev.

Tam je ulica »Mala Sicilija«, ki je dolga

za izdajstvo ali ovaštvo smrtno kazni.

V tem kraju najdete »mrtvaški kot.« kjer je bilo ob belem dnevu ustreljenih več pasantov. V tem kraju biva jo. Italiani, Poljaki, Grki, Črnci, Židje, največji in najbolj izprieni izmedki slovske družbe, tipi vseh plemen. Živijo v barakah ob vodi. Kakšna gneča vlada na tem prostoru, dokazno dejstvo, da pride tukaj na kvadratno miljo 50.000 oseb. In vsi ti so ena sama strumna vrsta podzemnega sveta, ki se jedva more primerjati s kakšnim drugim krajem na svetu. Tukaj sreča lahko vsako minuto človeka, ki je zmogel izvršiti vsak, še tako oduren in pomoloz zločin.

Tukaj žive v neskončno bogatem mestu prosti in spoštovani ljudje. Vsako uro pa so pripravljene umiriti napade in rope. Plen jih čaka v hišah čikaškega mesta.

Ozadije tega za Chicaga tako značilnega življenja tvori neko z brezveznimi sredstvi nakopičeno, nestalno premoženje, tvorijo uradni delavski zvez, ki se včas postavijo v službo politike tihotapstva alkohola in katerih močnega vpliv se kaže pri vseh stloih. Tu domuje podkupovanje, goljufija — celo v upravi!

Zločinstva so tisti čimtelji, ki postavljajo

Chicaga vedno iznova na prvo mesto v kriminalni zgodovini. Teža žalostnega prvenstva se žal ni moglo iznebiti. Umori, ki sličejo pobunam, neverjetne metode, ki vodijo celo tako daleč, da umori ta ali oni svojoza nasprotjaka iz motocikla, ne izvirajo vedno iz prohibicije. Prodaia in tihotapstvo prepovedanega alkohola je igra, za katero se časi zastavljajo milijoni dolarjev. To je ogrozna, po zakonu strogo zabranjena kancija in v primeru tekmovala ali vpadu v »moralo« posameznih toln ne more nihče apelirati na sodbo, ki jo je nad njim izrekla zločinska tolna

Ta podzemski svet je država v državi

in notranja nasprotstva se vedno izemajo brez posredovanja policije. Odtod oblast dinamita, revolverja in strojnice.

Če bi se dal odstraniti ta zločinski tip, potem bi se dal Chicaga holiše nadzirati kakor vsako drugo mesto na svetu. Povprečna zločinstva so namreč v Chicagu na razmeroma nizki stopnji.

Na vsak način si zdaj lahko predstavljamo, kaj pomeni za obrambo čikaških prebivalcev policijska armada, ki šteje 6000

mož. Tež 6000 ljudi se bori kakor s prikaznimi, in te prikazni so živi ljudje, stvo. iz mesa in krvi! Armada zločincev je neznansko velika. Zločinci pa delujejo posamič in v tolnah, javnijo se zdaj tukaj, zdaj tam, čim so si opomogli od smrtnih udarcev, ki so jim bili prizadevani. Policie ne more ovirati mračna sila teza ogromnega podzemnega sveta, ki sega po svojem vplivu celo tako daleč, da podkupuje sodnike in lahko odkupi svoje kubičnice z denarjem. Policiji se stavi v bran še druge ovire.

»Ko sem pred tridesetimi leti stopil v policijsko službo«, je dejal Russell, »smo vsak dan napravili obhode. Danes je vsak mož en dan v tednu prost. Če pristeiemo ljudi ki so na dopustu, ki bolujejo in umro, pridemo do zaključka, da vrši svojo službo namesto 6000 ljudi samo 5000 mož. In ti morajo obvladati 209 kvadratnih milj prostora. Razdeljeni so na tri straže po osem ur dnevno, novost, ki je poprej ni bilo. Od teh 5000 mož na moramo odšteti še tiste, ki službujejo v pisarnah, višje uradnike, kriminalne detektive ter potrebne sile za distrikta in mestna poslopja, na sodiščih, na prometnih točkah. Le na ta način bomo prišli do spoznanja, čemu pride v Chicagu komaj na vsako miljo po en uniformiran stražnik.

Čikaška policija mora zategraditi razpoložati z močno armado kriminalnih uradnikov. Opremljeni moramo biti,« je dejal Russell »z avtomobili, ki jih imamo kakih štirideset za splošno uporabo. Na vsak voz vozila računati pet mož. Dajle imamo 90 vozila za distrikte in za lokalne potrebe. Vsako izmed teh vozil zahteva tudi dva do štiri moze posadke. Problem uniformirane policije v Chicagu je torej silno težak in se ne da tako preprosto rešiti.

»Ali ne veste tega«, sem pripomnil, »da je list »The Chicago News« objavil imena vseh moških oseb, ki so notorici zločinci in ki zavzemajo v zločinskem svetu Chicaga vodilna mesta? Čemu ne poskusite, da bi se jih polastili?«

»Kakšen zmisel na naj ima takšno reš?«

Saj smo jih polovili, postavili pred sodišče — a kaj smo jim mogli dokazati? Nič! In kaj nam je to koristilo? Tudi nič! »Ali ni mogoče našt druge rešitve?« »Dvomim. Vsaj tako dolgo ne, dokler se ne spremenijo razmere. Jaz vohče nisem preverjen, da ne bi bil problem zločina v velikih mestih do danes sploh rešen. Preorican sem na.

da je nemaznosnejše razmere ustvarila

baš prohibicija

Med tem ko je Manhattan islav od vseh strani zaprt, je Chicaga odprt. Mesto tvori križišče ameriškega kontinenta, središče držav. Vseeno je, kam gre ali odkod prihaja zločin — prei ali slei pride v Chicaga. In prei ali slei pride vsak tudi v roke pravice. Chicaga vabi zločince od vseh vetrov k sebi prav tako, kakor vabi veliko žarišče dela k sebi delavce. Kakor se tem nudi delo, tako se zločincem v Chicagu nudi zaslužek. Polovica roparjev in ohešenakov, ki nam pridejo v nest, je dokazano od zunaj. Zdi se pri zasledovanju zločinske zalege poslužujemo poleg avtomobilov tudi radia.

»Potem kakem je boj proti zločincem

breznaden?«

»Mi napravimo, kar je v naši moči. Vsekakor na bi se razmere zelo izpremenile, če bi bila odpravljena prohibicija. A tudi prohibicija ne smemo pripisati vse krivde za te razmere. Izpremenjeni način življenja, spremembe v prometu so zelo važni čimtelji. Mnoge metode, ki so se uporabljale za pobijanje zločincev, so baš zaradi novih oblik življenja zastarele. Nisem povsem siguran, če smo se v pogledu metod prilagodili novim razmeram. Dejstvo pa je, da zločinci v Chicagu niso žuili od oči v Newyoriku ali v kakšnem drugem mestu, jo na je v rem, da se imenuje Chicaga vedno na prvem mestu. V kakšnem oziru je Chicaga slabši od imenovanih mest? Gotovo samo glede boja zoper zločinske tole. Amrak kdo se bo spotikal nad tem, če član ene toln ubije člana druge toln? Na ta način si prihranimo nepotrebno razburjenje in stroške.

In slednjič izhaja iz dejstev, da so čikaški meščani prav tako varni pred zločinci kakor meščani kateregakoli drugega mesta na svetu.

CENE MALIM OGLASOM:

Za oglase, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Če naj pove naslov Oglasi oddetek »Jutra«, je plačati posebno pristojbino 2 Din. Če pa je oglas priobčen pod šifro je plačati pristojbino za šifro 3 Din. Telefonske številke: 2492, 3492

Mali oglasi

Kdor hoče da se mu pošlje ali kako drugo informacijo tihočo se malih oglasov naj priloži o znamkah 2 Din sicer ne bo prejel odgovora! 2 Din

CENE MALIM OGLASOM:

Ženitve in dopisovanja ter oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda 1 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 5 Din. Vse pristojbine je uposlata ob enem z naročilom, sicer se oglasi ne priobčujejo. St. ček, rač. pri Pošt. hranilnici v Ljubljani, 11842.

Službo dobi

Pletilje

na osemletno zakatno in nar. stroje sprejmem. Ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« pod »Prosvetne«. 18362

Hotelsko sobarico

ščem za takojšen nastop. Ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« pod šifro »Poslona sobarica«. 18368

Strojni mizar

prevzetem in povsem samostojen delavce dobi službo v Ljubljani. Ponudbe z zahtevni plače pod »Samostojen« na oglaš. odd. »Jutra«. 18362

Kuharico

z večletnimi izkušnjami, sprejemam za večje gospodinjstvo. Ponudbe s navodno plačo na oglaš. oddetek »Jutra« pod »Varčna in zanesljiva«. 18361

Pek, vajenca

z vno oskrbo v hiši sprejemam. Ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« pod »Pekarna«. 18367

Kuharico

za močnate jedi (Mohl-speisekochin) sprejmem takoj gotovino »Orao«, Zagreb 18. Bečjanec, Frankopanska 18. 18365

Učenca

za medicinsko in elastičarsko obrt sprejmem Franc Sink v Kranju. 18368

Vajenca

takoj sprejmem M. Fajfar, izdelovalnica avtomobiler, Ljubljana, Trnavska ul. 25. 18367

Šivilji, pomočnik

in vajenka sprejemam takoj. Naslov v oglaš. oddetu »Jutra«. 18365

Natakarico

mlajšo in čedno, takoj sprejemam. Ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« v Celju pod »Kavarna in gostilna«. 18429

Brivski pomočnik

dobro delavec, ki bi se rad izposloval v bobi strlženju, išče službo. Naslov v oglaš. oddetu »Jutra«. 18233

Mlad drogerist

dobro prodajalec, išče namestila. Cenjene ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« v Celju pod šifro »Drogerist«. 18233

Čevljar, vajenca

sprejemam. Sinovi, željočiji čevljarstvo imajo prednost. Ivan Karišnik, Trzin. 18367

Kontoristinja

tudi računsko, dobro strojepisno in računarsko sprejmem. Ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« pod šifro »Takojšen nastop«. 18368

Kroj, pomočnika

za velike komate sprejmem takoj Franc Novak, Zgornja Šiška 17. 18367

Pekovski pomočnik

želi premeniti službo. Ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« pod šifro »Zmožen samostojno«. 18368

Kot nakupovalec

lepa ali kaj eličnega iščem zaposlenje. — Ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« pod »Nakupovalec«. 18196

Prodajalka

mlajša mož, išče službo za takoj. Cenj. ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« pod šifro »Možane stroke«. 18351

Gospodična

z meščanskim solo, z nekoliko znanjem nemščine ter vseh gospodinjstkih del išče službo vzgojiteljice, kot pomoč gospodinjji. Ponudbe pod »Pridna 11« na oglaš. oddetek »Jutra«. 18438

Izprašan kurjač

išče stalno mesto k parnem kotlu. Ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« pod šifro »Kurjač«. 18277

Dekle

iz dobre hiše, staro 16 let, bi se rado izposlovalo v kuharstvu — najraje v Celju ali okolici. Naslov pri podružnici »Jutra« v Celju. 18327

Pletilja

dobro izurjena, želi službo za takoj. Naslov v oglaš. oddetu »Jutra«. 18358

Mlad drogerist

dobro prodajalec, išče namestila. Cenjene ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« v Celju pod šifro »Drogerist«. 18233

Kolesa

Moško kolo

skoraj novo in sportno otroški voziček prodam. Naslov pove oglaš. oddetek »Jutra«. 18390

V najem

Milin

vzajem v najem, ali pa z delom. Cenjene ponudbe na podružnici »Jutra« v Mariboru pod šifro »Km-eki milinar«. 18321

Gostilno

dobro izroč. vzajem takoj v najem — pozneje tudi kupim. Natančna pojasnila prosi I. Hauschild, Gornji Logatec št. 47. 18195

Kroj, delavnico

z vsem inventarjem, po dogovoru odda v najem Marija Spantel, Semnica ob Savi št. 295. 18320

Gostilno

miokarno ali izkub vzajem v najem ali na račun — oziroma grem kot družabnica. Ponudbe na oglaš. oddetek »Jutra« pod šifro »10.000«. 18328

Posedstva

Hišo

z dobro vpetjano trgovino mešanega blaga v industr. mestu na Gorenjskem prodam. Polek lep vrt in travnik 5000 m². Vpelje se tudi lahko gostilna. Izprazni se takoj. Naslov pove oglaš. oddetek »Jutra«. 18337

Manjše posestvo

z leño hišico v prometnem kraju na delski kupim. — Podrobnjeje ponudbe z navetbo cenz je vposlata na oglaš. oddetek »Jutra« pod »Specerijška trgovina«. 18437

Sobe

Opremljeno sobo

lepo, s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo takoj oddam na Dunjski cesti 991. 18333

Prodam

Fotoaparat